Verslag van de voordracht "Is Poetin de nieuwe tsaar?" Bert De Craene (19/11/2026)

Vladimir Poetin is één van de meest invloedrijke en onvoorspelbare wereldleiders en zijn acties hebben de mondiale veiligheid ingrijpend veranderd. Het bestuur vond het interessant een voordracht te organiseren rond deze Russische president, zijn machtspositie, zijn politieke ambities en de historische achtergrond van Rusland. Bert De Craene is een gewezen VRT-journalist die gedurende ongeveer 25 jaar de internationale actualiteit volgde. Hij specialiseerde zich in Oost-Europa en de voormalige Sovjet-Unie. Hij maakte van dichtbij belangrijke historische gebeurtenissen mee, zoals de val van de Berlijnse Muur in 1989, het uiteenvallen van het communistische Oostblok en de implosie van de Sovjet-Unie. Door zijn jarenlange ervaring en contacten met de regio beschikt hij over een ruime kennis van de Russische geschiedenis, de Russische mentaliteit en de internationale politiek. De centrale vraag van zijn voordracht luidt: Waarom blijft Vladimir Poetin zo populair bij een deel van de Russische bevolking ondanks zijn autoritaire bewind en de oorlog tegen Oekraïne? De historische achtergrond leidt tot een aantal centrale inzichten. Het huidige Rusland is niet te begrijpen zonder zijn verleden te kennen. De eeuwenlange traditie van een sterke centrale machthebber heeft een belangrijke invloed op de Russische politieke cultuur. De val van de Sovjet-Unie was een traumatische gebeurtenis. Het verlies van internationale macht en aanzien heeft bijgedragen aan het verlangen naar een sterk Rusland. Poetin heeft ingespeeld op het verlangen naar stabiliteit. Na de chaotische jaren negentig presenteerde hij zich als de leider die opnieuw orde en nationale trots kon brengen. De populariteit van Poetin heeft meerdere verschillende oorzaken. Nationalisme, vele economische verwachtingen, talrijke historische herinneringen, staatspropaganda en het ontbreken van echte politieke concurrentie spelen allemaal een cruciale rol. Geschiedenis is een belangrijk politiek instrument. Poetin gebruikt het Russische verleden om zijn binnenlandse en buitenlandse politiek te rechtvaardigen. De oorlog tegen Oekraïne heeft de verhouding tussen Rusland en gans Europa fundamenteel veranderd. De Europese veiligheid en de internationale machtsverhoudingen staan daardoor opnieuw onder druk. De voordracht van Bert De Craene brengt ons bij een belangrijke vaststelling: Rusland is een land dat moeilijk te begrijpen valt wanneer we het uitsluitend bekijken vanuit onze westerse democratische denkwereld. De Russische geschiedenis wordt gekenmerkt door diverse revoluties, oorlogen, machtswisselingen en periodes van grote maatschappelijke veranderingen. Toch is er doorheen die warrige geschiedenis een opvallende continuïteit: de grote betekenis van een sterke centrale macht. Vladimir Poetin heeft deze historische traditie opnieuw gebruikt om zijn eigen machtspositie te versterken. Hij presenteert zich als de man die Rusland opnieuw groot wil maken, die de nationale belangen verdedigt en die het land beschermt tegen buitenlandse bedreigingen. Voor een deel van de Russische bevolking spreekt die boodschap aan. De herinnering aan de chaos van de jaren negentig en de trots op het Russische verleden spelen daarbij een belangrijke rol. Maar achter het beeld van de sterke leider schuilt ook een politiek systeem waarin de democratische vrijheden sterk beperkt zijn, de oppositie weinig ruimte krijgt en kritiek op het beleid risico's inhoudt. De oorlog tegen Oekraïne heeft dit probleem nog duidelijker gemaakt en heeft de verhouding tussen Rusland en het Westen zwaar beschadigd. De belangrijkste les uit deze voordracht is dat we Rusland niet mogen beoordelen zonder rekening te houden met zijn geschiedenis, maar dat historische verklaringen nooit een rechtvaardiging mogen vormen voor het schenden van de soevereiniteit van andere landen. Is Poetin dan de "nieuwe moderne tsaar"? In formele zin niet, hij is eerder een "dictator". Maar in zijn machtsuitoefening, zijn persoonlijke leiderschap, zijn omgang met zijn tegenstanders en zijn streven naar een sterk en invloedrijk Rusland vertoont hij onmiskenbaar gelijkenissen met de vroegere Russische tsaren. Het cruciale opzet van Poetin is dat hij de teloorgang van de Sovjet-Unie wil ongedaan maken.

Christine, verslaggever, en Lieve en Marijke, clubfotografen